

Kristina Bergman Alme (L)

Interpellationssvar Ljuspolicy

Låt oss börja med frågan om det finns ett självändamål i att vi får det ljusare och ljusare på nätterna? I Göteborg, liksom världen över, ökar ljusföroreningarna nästan för varje år som går. Utöver att vi får det svårare att se Castor och Pollux, så kan nattljuset störa nattflyttande fåglar, insekter, fladdermöss och vattenlevande djur. Det stör även människan och påverkar vår inre biologiska klocka, vilket har visat sig kunna leda till sämre hälsa och sjukdomar.

Det stämmer som interpellanten påpekat, att stadens samtliga nämnder och bolag uppmanades att genomföra energieffektiviserande och energibesparande åtgärder inför vintern 2022/23, i spåren av Rysslands invasion av Ukraina. En åtgärd som genomfördes var att tidigarelägga släckningen av belysningen vid gryning samt senarelägga tändningen vid skymning, för att frigöra effekt under höglasstimmarna. Stadsmiljöförvaltningen sänkte även ljusstyrkan med 30 procent på omkring hälften av armaturen i staden.

Dessa besparingsåtgärder kvarstår än idag och är implementerade i stadens styrsystem, vilket höjer vår beredskap för framtida oväntade kriser. Att Sverige och Europa inte har upplevt en energikris av samma magnitud som förra vintern är glädjande. Åtgärderna planeras för tillfället att kvarstå.

Stadens belysningsanläggning består av knappt 100 000 belysningspunkter. Eftersom anläggningarna är byggda i tider alltifrån 1923 fram till i dag är stadens områden av naturliga skäl mycket olika när det gäller både placeringar, typ av material och kvalitet. Från att ursprungligen under de mörka timmarna ha utgjort rena "fyrton" för stadsborna att färdas mellan till att placeras ut för att bilarna ska prioriteras, och nu till att åter skapa trygga och säkra rum för stadens alla oskyddade trafikanter, har ljusbärare hela tiden varit ett starkt verktyg i stadsplaneringen.

Den grundläggande utgångspunkten för belysning i trafikmiljö är att alla trafikanter ska vara synliggjorda i stadsrummet, enligt stadens ljuspolicy. Där ställs högre krav på ljussättning av ytor för fotgängare och cyklister. Detta har Göteborgs stad tagit höjd för, eftersom vi tidigare har legat i överkant vad gäller ljusstyrka när det kommer till gatubelysning. Göteborg har historiskt sett varit en rätt så upplyst stad, inte lika upplyst som Oslo, men mer så än Köpenhamn. Med gjorda energieffektiviseringsåtgärder ligger vi närmare Köpenhamn i ljusstyrka.

Så som svar på dina två frågor Kristina Bergman Alme

- Anser du att placeringen av armaturer uppfyller stadens ljuspolicy med avseende på att det ska ställas högre krav på ljussättningen på ytor för fotgängare och cyklister.

Ja, jag anser att stadens armaturer uppfyller stadens ljuspolicy. Stadsmiljöförvaltningen jobbar dagligen med att, med hjälp av ny teknik, så kostnadseffektivt som möjligt skapa förutsättningar för staden att växa på ett hållbart sätt. Det innebär att förvaltningen med de medel och direktiv vi har gett, hela tiden arbetar för att uppnå de politiskt uppsatta målen. Vi

ligger både nationellt och internationellt i framkant när det gäller användandet av modern belysningsteknik för att ge göteborgarna, och särskilt de oskyddade trafikanterna ett säkert, tryggt och vackert ljus - i hela staden.

- Anser du att det behövs en utvärdering av konsekvenserna av kombinationen av de nya LED-lamporna och neddragningen av ljusstyrkan?

Nej, jag anser inte detta nödvändigt. Stadsmiljöförvaltningen har haft örat mot marken gällande synpunkter kring gatubelysning sedan vintern i fjol, och på vissa platser har justeringar och åtgärder redan vidtagits. Dessutom arbetar förvaltningen proaktivt genom att kontinuerligt utföra mätningar runt om i staden och justera ljusstyrkan där så bedöms nödvändigt. Överlag har färre synpunkter kommit kring gatubelysningen än förväntat, sedan effektiviseringsåtgärderna trädde i kraft. På belysningsenheten på stadsmiljöförvaltningen har till och med göteborgare hört av sig och sagt att de gärna ser att ljusstyrkan sänks ytterligare.

Karin Pleijel, Miljökommunalråd, Miljöpartiet de Gröna.

Handling 2023 nr 255

Interpellation av Kristina Bergman Alme (L) till kommunstyrelsens ordförande om Göteborgs Stads ljuspolicy

Så länge det funnits städer har dess invånare försökt att lysa upp dem, först med facklor och nu senast med smarta LED-lampor. Men för första gången så har belysningskvaliteten sjunkit, åtminstone delvis. I stadens ljusprogram, Stadens ljus, från 2015 anges, på sidan 2, som mål för programmet att

- skapa vackra, trygga och tillgängliga stadsrum
- Förstärkta stadens karaktär och attraktionskraft
- Tydliggöra stadsrummets form och funktion
- Synliggöra samtliga trafikanter
- Skapa långsiktigt hållbara miljöer

En fördjupad text om trafikanter anges i programmet under Trafikmiljö på sidan 9:

“Den grundläggande utgångspunkten för belysning i trafikmiljö är att alla trafikanter ska vara synliggjorda i stadsrummet”. Det är lika viktigt att se som att synas. För att upprätthålla en trafiksäker miljö för oskyddade trafikanter ställs det högre krav på ljussättning av ytor för fotgängare och cyklister. “

Sedan de nya LED-lamporna, och ännu mer efter elbesparingarna förra vintern, har ljusstyrkan minskat. Men att staden inte längre upplevs som upplyst handlar också om placeringen av armaturen. Det finns platser i staden där cykel- och gångvägar befinner sig vid sidan av bilvägen, men armaturen är placerad för att lysa upp bilvägens respektive körfält och där de kombinerade cykelbanorna och trottoarerna ligger för långt bort från armaturen för att vara ordentligt upplysta.

De nya LED-lamporna har många fördelar. De drar mindre energi och kan justeras på avstånd. Men ibland är det lite för mörkt i stadsmiljön. Enligt en underleverantör till Stadsmiljöförvaltningen kan det nya systemet faktiskt justeras lampa för lampa. De som bor i ett område har bäst lokalkännedom och skulle med andra ord kunna föreslå förbättringar av tryggheten, som ett komplement till en centralt administrerad förändring. Men antingen är det inte tanken att medborgare ska kunna ha ett inflytande över säkerheten i sitt närområde eller så är staden väldigt dålig på att informera om möjligheterna, då det inte går att hitta på stadens hemsida.

Utifrån ovanstående ställer jag följande frågor till kommunstyrelsens ordförande:

- Anser du att placeringen av armaturer uppfyller stadens ljuspolicy med avseende på att det ska ställas högre krav på ljussättningen på ytor för fotgängare och cyklister?
- Anser du att det behövs en utvärdering av konsekvenserna av kombinationen av de nya LED-lamporna och neddragningen av ljusstyrkan?

Kristina Bergman Alme (L)